

Η ΝΕΥΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΑΣ

Ἑπό

ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΖΩΙΑΔΗ

Ἐσωτερικοῦ Βοηθοῦ τοῦ Μαιευτηρίου
«Μαρίκα Ἑλιάδην»

Ἡ μήτρα διαθέτει πλουσίαν νεύρωσιν. Νευρικαὶ ἀπολήξεις ἐκ τοῦ αὐτονόμου νευρικοῦ συστήματος τελευτοῦν ἄλλαι μὲν μεταξύ τῶν ἰνῶν τοῦ μυομητηρίου, ἄλλαι δὲ ἐκ τούτων φέρονται πρὸς τὴν ἐλευθέραν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐνδομητηρίου.

Τὸ συμπαθητικὸν κυρίως σύστημα συμβάλλει εἰς τὴν νεύρωσιν τῆς μήτρας διὰ τοῦ μητροκολεϊκοῦ γαγγλιοφόρου πλέγματος. Τὸ πλέγμα τοῦτο ἢ πλέγμα τοῦ Frankenhäuser κείται ἐντὸς τοῦ παραμητηρίου, ἐπὶ τοῦ ὀπισθοπλαγίου τοιχώματος τοῦ τραχήλου καὶ τῆς ἄνω μοίρας τοῦ κόλπου, ἀντιστοίχως πρὸς τὸ ἔσω τραχηλικὸν στόμιον, καταλαμβάνον τὴν βᾶσιν τῶν ἱερομητρικῶν συνδέσμων, οἱ ὅποιοι παριστοῦν τὰ πλάγια ὄρια τούτου. Ἀντιστοίχως πρὸς τὸν πλάγιον θόλον τοῦ κόλπου περιέχει τὰ μητροκολεϊκὰ γάγγλια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον καλεῖται γάγγλιον τοῦ Frankenhäuser ἢ τοῦ αἰχένος τῆς μήτρας.

Τὸ μητροκολεϊκὸν πλέγμα παριστᾶ τὴν συνέχειαν τοῦ διφυοῦς ὑπογαστρίου πλέγματος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς ἑλάσσοнос πυέλου καὶ ὑπὸ τὸ περιτόναιον, μεταξύ τοῦ ἀνεκκτῆρος τοῦ πρωκτοῦ καὶ τοῦ πλαγίου τοιχώματος τοῦ ἀπευθυμένου.

Τὸ ὑπογαστριον πάλιν πλέγμα παριστᾶ τὴν συνέχειαν τοῦ μονοφυοῦς μεσολαγόνιου πλέγματος, ἐκ τοῦ διχασμοῦ τοῦ ὁποίου, ἀντιστοίχως πρὸς τὸν 5ον ὀσφυϊκὸν σπόνδυλον, παράγεται.

Τὸ μεσολαγόνιον πλέγμα, μονοφυῆς

ὄν, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ διχασμοῦ τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς ἰσοϋψῶς πρὸς τὸν 4ον ὀσφυϊκὸν σπόνδυλον μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου, ἔνθα διχάζεται, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, παριστᾶ δὲ ἐν ἐκ τῶν μερῶν εἰς ἃ μεταβαίνει τὸ πλέγμα τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς, τοῦ ἐτέρου μέρους ἀποτελοῦντος τὸ διφυῆς κοινὸν λαγόνιον πλέγμα. Τέλος, τὸ πλέγμα τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς παριστᾶ τὴν συνέχειαν τοῦ δαμιλοῦς κοιλιακοῦ ἢ ἡλιακοῦ πλέγματος.

Τὸ παρασυμπαθητικὸν μέτεχει εἰς τὴν νεύρωσιν τῆς μήτρας δι' ἰνῶν φερομένων διὰ τῶν 2ου, 3ου καὶ 4ου ἱερῶν νεύρων ἐκ τῶν ἀντιστοίχων νευροτομῶν τῆς ἱερᾶς μοίρας τοῦ νωτιαίου μυελοῦ.

Τὸ νευρικὸν σύστημα παίζει ρόλον ρυθμιστικὸν μᾶλλον ἐπὶ τῆς μήτρας. Τοῦτο συνάγεται ἐκ πολλῶν πειραματικῶν δεδομένων, κυρίως δὲ ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κινητικότης τῆς μήτρας, ὡς ἀποδεικνύεται, ἔχει αὐτοματισμὸν, τόσον κατὰ τὸν τοκετὸν ἐγκύμονος μήτρας ὅσον καὶ ἐπὶ ἀκύμονος τοιαύτης μετὰ τὴν διατομὴν πάσης νευρικῆς ὁδοῦ.

Ἀμφότερα τὰ σκέλη τοῦ φυτικοῦ Ν.Σ. παρέχουν ἴνας κινητικὰς καὶ αἰσθητικὰς. Ἐρεθισμὸς τοῦ συμπαθητικοῦ προκαλεῖ σύσπασιν τῆς μήτρας καὶ ἀγγειοσυστολήν. Ἐρεθισμὸς τοῦ παρασυμπαθητικοῦ ἀναστέλλει τὴν σύσπασιν καὶ προκαλεῖ ἀγγειοδιαστολήν.

Ἡ περιοδικότης τῶν συστολῶν τῆς μήτρας (ρυθμικαὶ συστολαὶ τοῦ Braxton-Hicks) φαίνεται ὅτι ὀφείλεται εἰς ἐναλ-

λασσομένην τινά ἰσορροπίαν μεταξύ συμπαθητικοῦ (τονικὸν νεῦρον) καὶ παρασυμπαθητικοῦ (χαλαρωτικὴ ἐπίδρασις).

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἀνωτέρω ἀνατομικῶν στοιχείων δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν τὰ τῆς νευρώσεως τῆς μήτρας ὡς ἀκολούθως:

A. Αἰσθητικὴ ὁδὸς

1. Αἰσθητικαὶ ἴνες ἐκ τοῦ σώματος καὶ πυθμένος τῆς μήτρας (συμπαθητικαὶ) διὰ τοῦ μητροκολεϊκοῦ γαγγλιοφόρου πλέγματος τοῦ Frankenhäuser κατ' ἀρχάς, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ ὑπογαστρίου, μεσολαγίου καὶ ἄορτικοῦ πλέγματος φέρονται εἰς τὰ γάγγλια τοῦ συμπαθητικοῦ, ἰσχυρῶς πρὸς τὸν 2ον καὶ 3ον ὄσφυϊκὸν σπόνδυλον. Συνεχίζουσαι περαιτέρω τὴν πορείαν αὐτῶν ἄνευ διακοπῆς ὀδεύουσι διὰ τοῦ 11ου, 12ου θωρακικοῦ, πιθανῶς δὲ καὶ 1ου ὄσφυϊκοῦ νεύρου φερόμεναι διὰ τῶν νωτιαίων γαγγλίων καὶ τῶν ὀπισθίων ριζῶν εἰς τὸ νωτιοθαλαμικὸν δεμάτιον τοῦ Ν. Μ. καὶ δι' αὐτοῦ μέχρι τοῦ ὀπτικοῦ θαλάμου. Ἐκεῖθεν πορεύονται εἰς τὸν φλοιὸν τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῆς *θαλαμοφλοιῶδους δεσμίδος*.

Ἡ αἰσθητικότης αὕτη ἔχει σχέσιν μετὰς περιοδικὰς συστολάς τοῦ μυομητρίου (ὠδίνες), γίνεται δὲ αἰσθητὴ εἰς τὴν κοιλιακὴν χώραν.

2. Αἰσθητικαὶ ἴνες ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ ἄνω τμήματος τοῦ κόλπου (παρασυμπαθητικαὶ) φέρονται διὰ τοῦ 2ου, 3ου καὶ 4ου ἱεροῦ νεύρου εἰς τὰ ἀντίστοιχα νευροτόμια.

Ἡ αἰσθητικότης αὕτη ἔχει σχέσιν μετὰ τὴν διαστολὴν τοῦ τραχήλου, γίνεται δὲ αἰσθητὴ εἰς τὴν ἱερὰν καὶ κοκκυγικὴν χώραν τοῦ σώματος.

3. Αἰσθητικαὶ ἴνες ἐκ τοῦ κάτω τμήματος τοῦ κόλπου καὶ τοῦ περινέου (σωματικαὶ) ὀδεύουσι διὰ τοῦ αἰδοικοῦ νεύρου καὶ τοῦ νεύρου τοῦ περινέου, ὡς καὶ δι' αἰμορροϊδικῶν κλάδων, κεντρομόλως.

Ἰσχυρὰ πίεσις τῆς κύστεως, τοῦ ὀρθοῦ, ὡς καὶ ἰσχυρὰ διάτασις τοῦ κάτω μέρους τοῦ γεννητικοῦ συστήματος καὶ τοῦ περινέου προκαλεῖ ἄλλοις ἀναφερόμενον εἰς

τὰς περιοχὰς κατανομῆς τῶν νεύρων τούτων.

B. Κινητικὴ ὁδὸς

1. Κινητικαὶ ἴνες πρὸς τὸν πυθμένα καὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας φέρονται διὰ τοῦ συμπαθητικοῦ ἐκ τῆς θωρακοσφυϊκῆς μοίρας τούτου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὀδεύουσι διὰ τῶν λευκῶν ἀναστοματικῶν κλάδων καὶ τῶν συστοίχων νωτιαίων νεύρων ἀπὸ τοῦ 4ου ἢ 6ου θωρακικοῦ μέχρι τοῦ 12ου θωρακικοῦ νευροτομίου. Παρατηρεῖται δηλαδὴ διαχωρισμὸς μετὰ τῶν αἰσθητικῶν καὶ κινητικῶν ἰνῶν τῆς μήτρας (θεωρία τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ Cleland).

Ἡ μήτρα ὁμως, ὡς εἶναι γνωστὸν, πλὴν τῶν νευρικών ἐρεθισμάτων διεγείρεται καὶ δι' ὀρμονικῶν ἐρεθισμάτων, ὡς εἶναι ἡ *ὄξυτοκίνη*.

2. Κινητικαὶ ἴνες πρὸς τὸ κατώτερον τμήμα τῆς μήτρας, τὸν τράχηλον καὶ τὴν ἀνωτέραν μοῖραν τοῦ κόλπου (παρασυμπαθητικαὶ) πορεύονται φυγοκέντρως ἐκ τοῦ 2ου, 3ου καὶ 4ου ἱεροῦ νευροτομίου.

3. Τέλος, κινητικαὶ ἴνες πρὸς τὴν κατώτεραν μοῖραν τοῦ κόλπου καὶ τὸ περινέον φέρονται διὰ τοῦ αἰδοικοῦ καὶ περινεϊκοῦ νεύρου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι:

α) Αἰσθητικὸς ἀποκλεισμὸς τῶν ἱερῶν ριζῶν συνεπάγεται κατάργησιν τοῦ πόνου τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὴν διάτασιν τοῦ γεννητικοῦ σωλήνος καὶ τὴν διαστολὴν τοῦ τραχήλου, ὡς καὶ παράλυσιν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν τοῦ περινέου καὶ τοῦ τραχήλου.

β) Αἰσθητικὸς ἀποκλεισμὸς ἐπεκτεινόμενος μέχρι τῆς 11ης θωρακικῆς ρίζης καταργεῖ τὴν αἴσθησιν τῶν ὠδίνων, δὲν ἀναστέλλει ὁμως τὰς ὠδίννας ἢ τὴν ἔντασιν τούτων (αἱ κινητικαὶ ἴνες τῆς μήτρας ἄρχονται ἀπὸ τῆς 4ης θωρακικῆς ρίζης).

γ) Ἄτομα τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν δερματικὴν ἀναισθησίαν ἐξικνουμένην πρὸς τὰ ἄνω μέχρι τῆς κατανομῆς τοῦ 11ου θωρακικοῦ νευροτομίου (περίπου τὸ ὕψος τοῦ ὀμφαλοῦ) δὲν αἰσθάνονται τὰς ὠδίννας τοῦ τοκετοῦ (ἐπισκληρίδιος ἀναισθησία).

Διὰ νὰ ἔχωμεν ὁμως ἐλάττωσιν τῆς κι-

νητικότητος τῆς μήτρας πρέπει ἡ ἀντίστοιχος δερματικὴ ἀναίσθησις νὰ φθάσῃ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀμφοτέρωθεν μέχρι τῆς δερματικῆς κατανομῆς τοῦ 4ου θωρακικοῦ νευροτομίου (ισοῦψῶς πρὸς τὴν θηλήν τοῦ μαστοῦ).

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἠθέλαμεν νὰ προσθέσωμεν ὀλίγα τινὰ διὰ τὸ συχνάκις ἀπαντώμενον σύνδρομον τῆς *προτοπαθοῦς δυσμηνορροίας τῆς ἐφηβείας*, τὸ ὁποῖον ἀκόμη ἀποτελεῖ πρόβλημα θεραπευτικὸν διὰ τὸν γυναικολόγον.

Κατάλληλοι περιπτώσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διατομῆς τοῦ προιεροῦ νεύρου θεωροῦνται τὰ ἄτομα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἐπετεύχθη προηγουμένως ἡ δημιουργία ἀνωθητικοῦ κύκλου διὰ χορηγήσεως καταλλήλων δόσεων οἰστρογόνου ὁρμόνης, παρὰ δὲ τὸ γεγονός τοῦτο τὰ συμπτώματα δὲν ὑποχωροῦν (εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ δυσμηνορροία προῦποθεῖται *σ χ ε δ ὀ ν π ἄ ν τ ο τ ε ὦ ο ρ ρ η ξ ι α ν*, εἰς τὴν σκέψιν δὲ αὐτὴν στηρίζεται ἡ θεραπεία δι' οἰστρογόνων πρὸς κατάργησιν τῆς ὠορρηξίας καὶ δημιουργίαν ἀνωθητικοῦ κύκλου). Ἐπίσης κατάλληλοι περιπτώσεις θεωροῦνται τὰ ἄτομα εἰς τὰ ὁποῖα ἡ εἰσαγωγή λεπτῆς μήλης ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλότητος προκαλεῖ σπασμωδικὰ ἄλγη.

Πλὴν τῆς συντηρητικῆς ἀγωγῆς τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστὸν, ἀκολουθοῦμεν εἰς ἐλαφρᾶς καὶ μετρίας βαρύτητος περιπτώσεις, συνισταμένης εἰς τὴν χρῆσιν

φαρμάκων καταπραϋντικῶν, παυσιπόνων, σπασμολυτικῶν, διουρητικῶν, ὁρμονικῶν σκευασμάτων κλπ., ἐφαρμόζεται καὶ ἡ ἐγχειρητικὴ θεραπεία.

Αὕτη συνίσταται εἰς τὴν διατομὴν τοῦ λεγομένου *προῖεροῦ νεύρου* (*presacral neurectomy - nerf présacré - Cotte*) ἢ *συμπαθεκτομῆν*. Τὸ νεῦρον τοῦτο εἶναι τὸ ἀνωτέρω περιγραφέν ὑπογάστριον πλέγμα. Ἡ διατομὴ τούτου (ὄχι ἐκτομὴ) ἐφαρμόζεται ἐπὶ περιπτώσεων εἰς τὰς ὁποίας τὸ ἄλγος εἶναι σπασμωδικὸν καὶ αἰσθητὸν κατὰ τὴν ἐπέσην γραμμῆν, τύπου καλικοῦ. Ἄλγος γινόμενον αἰσθητὸν πλαγίως ἢ εἰς τὴν ὄσφυν ἀποτελεῖ ἀντένδειξιν. Τέλος, ὅταν τὸ ἄλγος εἶναι ἀμβλύ, δίδον τὸ αἶσθημα βάρους, τότε προτιμᾶται ἡ διατομὴ τοῦ πλέγματος τοῦ *Franckenhäuser*.

Φλεγμονώδεις ἢ σκληρυντικαὶ ἀλλοιώσεις ἀνευρίσκονται συχνὰ ἐπὶ τῶν γαγγλίων ἢ τῶν νευρικῶν ἰνῶν. Γενικῶς ὅμως μόνον εἰς 5-10% τῶν ἀτόμων περιορίζεται ἡ ἔνδειξις τῆς ἐγχειρήσεως.

Τὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἐν γένει καλὰ, ὀφείλονται δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ἀγωγῆς ἀλγυνῶν ἐρεθισμάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν καλυτέραν αἱμάτωσιν λόγῳ τῆς προκαλουμένης ἀγειοδιαστολῆς.

Ἡ σεξουαλικὴ ὁρμὴ μετὰ τὴν ἐγχειρήσιν δὲν ἐπηρεάζεται, ὁ δὲ τοκετὸς ἐξελλίσσεται ὁμαλῶς καὶ ἀνωδύνως μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς διατάσεως τοῦ περινέου.

ΑΥΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΑΣ ΥΨΗΛΟΤΗΤΑΣ

ΤΟΝ ΠΡΙΓΚΙΠΑ ΧΟΥΑΝ ΚΑΡΛΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑΝ ΣΟΦΙΑΝ
ΜΑΔΡΙΤΗΝ - ΙΣΠΑΝΙΑΝ

*Ὁ Σύλλογος τῶν Ἑλληνίδων Ἐπιστημόνων Μαιῶν Ἀθηνῶν, χαίρει-
τίζων μετὰ μεγίστης χαρᾶς τὸ εὐτυχὲς γεγονός τῆς γεννήσεως τῆς
Πριγκιπίσσης εἰς τὸν τετιμημένον Βασιλικὸν Οἶκον Σας, εὐχεται ὀλο-
ψύχως καὶ ἐγκαρδίως εἰς τοὺς Εὐτυχεῖς Γονεῖς καὶ τὸ νεογέννητον
σιδηρᾶν ὑγείαν καὶ τὴν εὐτυχεστέραν καὶ λαμπροτέραν βασιλικὴν στα-
διοδρομίαν, διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν λαῶν
τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.*

Ἡ Πρόεδρος
Χ. ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗ

Ἡ Γραμματεὺς
Β. ΡΟΖΟΥ